

NARREN EN CLOWNS

31 december

Inleiding

In de serie 'beroepen' voor de middenbouw van het basisonderwijs gaat deze PerDagWijzer over narren en clowns.

Op oudjaar kijken we terug op het voorbije jaar. Op tv zijn allerlei jaaroverzichten te zien en cabaretiers geven op komische wijze hun terugblik op de politiek, de politici en de maatschappij.

Er zijn altijd en overal personen die het als beroep of hobby hebben anderen te laten lachen. Bijvoorbeeld de hofnar aan het hof van de koning, de narren bij carnaval, en clowns bij allerlei gelegenheden.

Doelgroep

Leerlingen de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs (8-10 jaar)

Doelstellingen

- De leerlingen denken na over over humor en lachen
- De leerlingen weten wat over de geschiedenis van narren en clowns.
- De leerlingen weten verschillen en overeenkomsten tussen narren en clowns
- De leerlingen weten dat een cabaretier of een tonprater een moderne hofnar is.
- De leerlingen weten wat een cliniclown is.
- De leerlingen denken na over ziek zijn en het opvrolijken van een zieke.

Vakken en kerndoelen

Tekenen en handvaardigheid

A Domein vormgeven

1 De leerlingen kunnen werkstukken maken:

- op basis van gericht waarnemen;
- op basis van een innerlijke voorstelling van een onderwerp, vanuit hun geheugen, fantasie en/of beleving;
- met een communicatieve functie of een gebruiksfunctie (bijvoorbeeld: speelgoed, affiches, een masker).

Nederlandse taal

A Domein mondelinge taalvaardigheid

2 De leerlingen kunnen

- de inhoud en bedoeling van wat er tegen hen gezegd wordt begrijpen;
- vragen stellen om informatie te verzamelen over een door henzelf gekozen onderwerp;
- verslag uitbrengen;
- iets uitleggen;
- hun ervaringen, mening, waardering of afkeuring op persoonlijke wijze weer-geven;
- deelnemen aan een formeel gesprek.

C Domein schrijfvaardigheid

8 De leerlingen kunnen

- hun gedachten, ervaringen, gevoelens en bedoelingen uiten bijvoorbeeld in een verhaal, een gedicht en in een dialoog voor hoorspel, poppenkast of toneel;
- teksten schrijven, waarin zij hun eigen ervaringen, mening, waardering of afkeuring duidelijk weergeven;
- een brief schrijven volgens algemeen geldende conventies;
- op basis van eigen kennis en waarneming of op basis van verkregen informatie een werkstuk maken;
- schrijven toepassen als middel om gedachten, ervaringen, gevoelens en be-doelingen voor henzelf te ordenen.

W

werkbladen

Lachen is gezond

Als je lacht, voel je je blij of gelukkig. Je kunt op verschillende manieren lachen: glimlachen en hardop lachen.

Je glimlacht als je aan iets leuks denkt. Je glimlacht als je iets grappigs ziet of hoort. Je glimlacht als je een bekende tegenkomt, of als je bijvoorbeeld een wedstrijd wint.

Hardop lachen doe je meestal samen met anderen. Je kijkt bijvoorbeeld samen naar een grappig tv-programma, of iemand vertelt een mop. Het samen lachen geeft een gezellig gevoel.

1. Wanneer was jouw laatste glimlach?
Ik moest glimlachen omdat

.

2. Wanneer heb je het laatst hardop gelachen?
Ik moest hardop lachen omdat

3. Vertel de leukste mop die je kent.

4. Wie vind jij de grappigste tv-figuur ?
Hij of zij speelt een en is grappig omdat
.

5. Wanneer is lachen niet voor iedereen leuk?
.

Humor

Er zijn mensen die het hun beroep gemaakt hebben om mensen te laten lachen. Bijvoorbeeld tv-komieken, cabaretiers, clowns en narren. Ze gebruiken humor om hun publiek te laten lachen.

Narren vroeger en nu

Hofnar

Koningen waren vroeger heel machtig. Ze waren de baas over iedereen in het land. Belangrijke koningen woonden in kastelen en hadden heel veel personeel. Eén persoon van die hofhouding is heel bijzonder: de hofnar. Hij mag als enige zeggen wat de koning verkeerd doet. Hij moet het wel op een grappige manier doen. Het is zijn beroep om de koning en zijn gasten te laten lachen.

De hofnar heeft speciale kleding aan; de zotskap is het opvallendste. Sommige narren hebben een speciale lichaamsbouw. Bijvoorbeeld heel klein, heel dik, heel lang enzovoort. Op het eind van het jaar bespreekt de hofnar de daden van de belangrijkste personen van het land. Hij doet dat op een grappige manier. Verder vermaakt hij het publiek met goocheltrucs, jongleren, muziek en liedjes.

1. De belangrijkste persoon van Nederland is:

2. Deze persoon is belangrijk omdat

3. Wie is volgens jou de grappigste persoon van Nederland?
 omdat

Weetje

- De joker in speelkaarten is een afbeelding van een hofnar.

Carnavalsnarren

Op bij carnaval spelen narren een rol. De voorloper van carnaval is het narrenfeest. Op hun feest maakten de narren belangrijke personen belachelijk. Ook nu verkleden veel mensen zich met carnaval als een soort nar.

Bij veel carnavalsfeesten treden tonpraters op. Zoals het woord als zegt, spreken ze tijdens hun optreden vanuit een ton. Als een soort hofnar vertellen ze grappige verhalen over bekende personen uit het dorp of de stad. Ze zijn verkled als een 'typetje' , bijvoorbeeld als schoolmeester, agent of priester. Tonpraters spreken in taal van de streek (het dialect). Hij of zij wordt muzikaal begeleid door een dweilorkest.

Cabaretiers

Ook cabaretiers zijn een soort hofnarren. Het is hun beroep de mensen te laten lachen. Maar ook om ze te laten nadenken. Op het einde van het jaar geven ze een speciale voorstelling. Deze voorstelling komt ook op tv. Bij deze oudejaarsconference nemen ze het afgelopen jaar door. Op een grappige manier vertellen ze wat bekende personen verkeerd gedaan hebben. Ook maken duidelijk wat veel mensen niet goed doen. Bij hun optreden horen ook moppen en liedjes.

4. Mensen verkleden zich met carnaval als.
.....

5. Wat doen mensen veel niet goed volgens jou?
.....

6. Vertel een grappig verhaal in je dialect.

Clowns

Ook een clown probeert de mensen te laten lachen. Hij doet dit op een andere manier dan de nar. Een clown houdt geen "toespraak" die ergens over gaat en ziet er heel anders uit.

Wat doet een clown ?

De clown gedraagt zich grappig door overdreven gebaren en door dom en onhandig te doen. Een clown kan op het ene moment lachen en meteen daarna in huilen uitbarsten. Soms spelen twee clowns samen, de ene clown is dan de domme clown en de andere de slimmerik. De domme clown krijgt een taart of een emmer water in zijn gezicht, of struikelt steeds over hetzelfde ding.

Opsporing verzocht... Clown Joepie

Joepi is 1,75 meter groot. Hij heeft een grote rode neus, enorm rood geschminkte rode lippen, rest gezicht wit, opgemaakte ogen, heel grote flapschoenen, te grote broek, geruit jasje, raar hoofddeksel en een opvallende pruik.

1. Teken de clown van opsporing verzocht.

2. Het laatste domme gedrag dat ik gezien heb is . . .
.....

3. Het laatste onhandige gedrag dat ik heb gezien is
.....

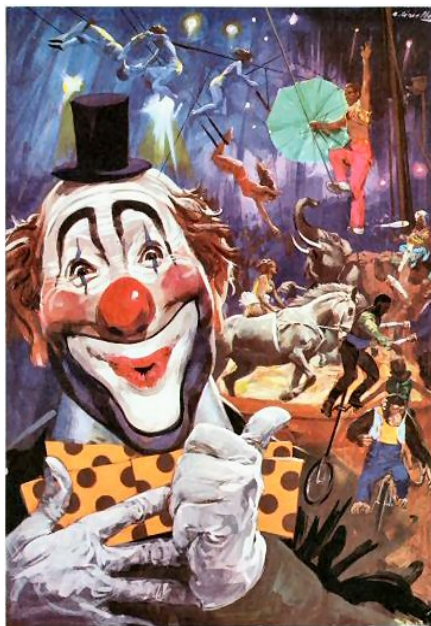
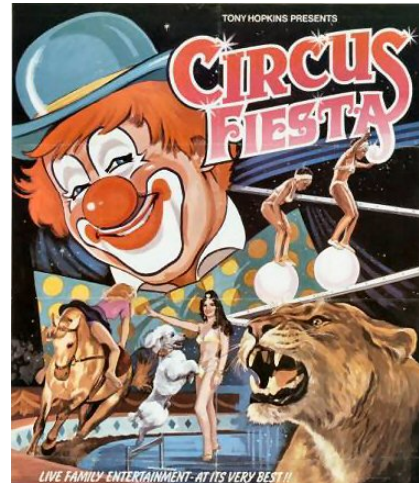
4. Maak een clownsmasker.

5. Waar ben je ooit clowns tegengekomen?
.....

Circusclowns

In de begintijd van het circus vermaakt de clown het publiek tussen twee echte circusnummers. Zoals in de pauze tussen een optreden met wilde dieren en een optreden van acrobaten.

Later blijkt het publiek de circusclown erg leuk te vinden. Daarom krijgt de clown een belangrijke rol in het circus. Op een circusaffiche staat daarom bijna altijd een clown.

Een circusclown is steeds heel actief: springt in het rond, rent op en neer, struikelt, staat snel weer op, lijkt steeds op zoek naar iets, zwaait met armen en benen, schreeuwt naar het publiek, lacht heel hard, barst in snikken uit . . . en gaat daarna weer vrolijk verder.

In zijn optreden doet de clown op een komische manier allerlei dingen: jongleren met ballen, acrobatische kunstjes, goochelen, muziek maken, grappen vertellen. Soms voeren twee clowns een lachwekkend toneelstukje op.

6. Welke circusacts zie je op de plaatjes op dit blad?

.....
.....

7. Ik zou ook een clown in een circus willen zijn omdat

.....

8. Ik heb laatst een circus gezien. Het mooiste vond ik dat . .

.....

Cliniclowns

Lachen is gezond. Daarom is iemand op het idee gekomen om ernstig zieke kinderen te laten lachen door een clown. Hierdoor zijn de kinderen met hun gedachten eventjes niet meer alleen bij hun ziek zijn.

De Cliniclowns bezoeken alle zieke kinderen en kinderen die het moeilijk hebben. Die kinderen verblijven niet alleen in ziekenhuizen. Velen van hen worden thuis verzorgd, wonen in tehuizen voor gehandicapten, of asielzoekerscentra.

Twee clowns gaan samen een of twee keer per week bij de zieke kinderen langs. Ze vragen altijd aan het kind of ze wel op bezoek mogen komen. De clowns praten, lachen, spelen en stunts met de kinderen. Alles wat de clowns doen, gaat in overleg met de mensen die voor het kind zorgen. Ze doen dus nooit iets met de kinderen wat de verzorgers of verplegers niet goed vinden.

De clowns proberen een vriendje te zijn in die nare periode. Ook het programma bedenken ze samen met het kind. Wil het leren goochelen? Wil het een mimevoorstelling? Of liever zelf meespelen? Alles is mogelijk.

9. Wil je als je ziek bent bezoek van een clown?
Ja/ Nee

10. Wie heeft ooit een cliniclown meegemaakt? Wat vond je ervan?

11. Wat kun je doen voor een zieke klasgenoot?
.

12. Ken je iemand die ziek is? Maak en stuur een lief en grappig kaartje naar die persoon.

H

Handleiding

Lachen is gezond

Leerlingen denken na over humor. Waarom en om wie moet je lachen? Op welke manier lach je? Hoe vaak lach je? Belangrijk is dat samen lachen een band scheidt. Het thema "lachen is gezond" komt terug in het laatste werkblad over cliniclowns.

1. Laat de leerlingen de antwoorden over glimlachen individueel invullen. Bespreek daarna de antwoorden in de klas.
2. Houd over hardop lachen een klassengesprek. Vraag de leerlingen waarom ze in een bepaalde situatie zo hard moesten lachen.
3. Vraag de leerlingen om een mop te vertellen. Houd een klassengesprek over welke mop het leukst was. Vertel eventueel zelf een leuke mop.
4. Laat de leerlingen de antwoorden over de grappigste tv-figuur individueel invullen. Bespreek daarna de antwoorden in de klas.
5. Wanneer is lachen niet voor iedereen leuk? Bespreek deze vraag met de klas. Soms is lachen iemand plagen of pesten. Iemand wordt uitgelachen uitlachen omdat hij of zij iets verkeerd of onhandig doet.

Narren vroeger en nu

In deze werkbladen krijgen leerlingen korte informatie over verschillende soorten narren. Verder denken ze bij de opdrachten na over de zaken die narren en cabaretiers bespreken.

1. Laat de leerlingen individueel opschrijven wie volgens hen belangrijk zijn in Nederland.
2. Bespreek de antwoorden in een klassengesprek. Maak samen een lijst van belangrijke personen.
3. Laat de leerlingen individueel opschrijven wie volgens de grappigste Nederlander is. Maak vervolgens weer samen een lijst.
4. Vraag de leerlingen of ze ooit carnaval gevierd hebben. Stel vervolgens vragen als: Hoe was je toen gekleed? Hoe verkleed je je de volgende keer met carnaval.
5. Vertel de leerlingen dat cabaretiers ook vaak commentaar hebben op het gedrag van veel mensen, bijvoorbeeld onfatsoenlijk of lomp gedrag. Vraag de leerlingen daarna of ze daar voorbeelden van weten.
6. Vraag vrijwilligers om een verhaal in dialect te vragen. Misschien kunt u een plaatselijke dialectspreker en -deskundige uitnodigen om wat te komen vertellen.

Clowns

In de werkbladen over clowns krijgen de leerlingen informatie en uitleg over de overeenkomsten en verschillen tussen narren en clowns. Daarna worden circusclowns en cliniclowns nader belicht.

1. Laat de leerlingen de clown tekenen en kleuren. Hang de resultaten op het prikbord.
2. Houd een klassengesprek over dom gedrag. Geef zelf ook enkele voorbeelden.
3. Houdt ook over onhandig gedrag een klassengesprek.
4. Laat de leerlingen op stevig papier een clownsgezicht te tekenen dat ongeveer even groot is als hun eigen gezicht. Laat ze daarna hun masker voor de klas showen.
5. Vraag de leerlingen waar ze het laatst een clown gezien hebben. Mogelijke antwoorden: in een circus, in het ziekenhuis, op tv, in het winkelcentrum, bij een feest.

Opdrachten bij circusclowns

6. Laat de leerlingen opschrijven welke circusacts ze op de plaatjes zien. Mogelijke antwoorden: optreden clown, optredens met diverse dieren, acrobatiek. Bespreek daarna de antwoorden.
7. Laat de leerlingen kort opschrijven waarom ze clown in een circus zouden willen zijn. Bespreek daarna de antwoorden.
8. Vraag aan de leerlingen of ze ooit een circusvoorstelling bijgewoond hebben of gezien hebben op tv. Laat de leerlingen vertellen of opschrijven wat ze het leukst vonden.

Opdrachten bij cliniclowns

9. Houd een klassengesprek over ziek zijn. Stel vragen als: Wat vind je het belangrijkste als je ziek bent? en: Helpt het dan of iemand je komt opvrolijken?
10. Vraag de leerlingen of ze ooit een cliniclown gezien of meegemaakt hebben. Vraag ook wat ze er van vonden.
11. Laat de leerlingen eerst opschrijven wat ze denken te kunnen doen voor een zieke klasgenoot. Bijvoorbeeld een brief schrijven, opbellen, op bezoek gaan. Bespreek daarna kort de antwoorden.
12. Laat de leerlingen een kaartje maken voor iemand die ziek is. Laat ze het ook echt opsturen.

Meer informatie op internet:

<http://www.lichaamstaal.nl/lichaamstaal.html?smile.html>
Leuke informatie over glimlachen

<http://www.thenoodlebowl.com/jesters/index.html>
Uitgebreide Engelstalige site over de geschiedenis van de hofnar wereldwijd

<http://www.fenvlaanderen.be/homepage.htm>
Federatie Europese Narren: afdeling Vlaanderen

<http://www.fen-nederland.nl/html/start.htm>
Federatie Europese Narren afdeling Nederland

<http://www.tonpraten.nl/>
Informatie over tonpraten in Nederland

<http://www.cabaretweb.nl/>
Cabaretweb: Nieuws en archief van het Nederlandstalig cabaret

<http://clowns.pagina.nl>
Linkpagina over clowns

<http://www.thenoodlebowl.com/jesters/index.html>
Circusclowns

<http://www.cliniclowns.nl/>
De officiële Nederlandse cliniclowns-pagina